

ФІНАНСИ. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА

УДК 330.339.92

*Циганов С.А., доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародних фінансів Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

*Сизоненко В.О., кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної теорії, макро- і мікроекономіки
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОЛІТИКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТА МЕХАНІЗМИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ

***Анотація.** Розглянуто сучасні моделі економічного розвитку в контексті глобалізаційних викликів. Спираючися на положення теорії Й. Шумпетера і досвід успішних країн, визначено місце і роль ефективної структурної перебудови національної економіки. Виявлено переваги та обмеження інноваційної моделі економічного розвитку, пов'язані з деформаціями внутрішнього ринку. Здійснено порівняльний аналіз різних моделей промислової політики за критерієм домінування в моделі інструментів і механізмів її реалізації. Виявлено причини відставання України за рівнем інновативності від країн ЄС та аргументовано положення, згідно з яким сучасна економічна динаміка промисловості потребує використання інноваційної складової глобальної конкурентоспроможності. Наголошено на пріоритетній орієнтації використання інноваційного потенціалу на потреби внутрішнього ринку, адекватного розвитку ринків збуту, формування платоспроможного попиту на інновації. Обґрунтовано заходи, що сприяють зростанню ефекту від об'єднання промислового, фінансового та інтелектуального капіталу в межах інтегрованих корпоративних утворень.*

***Ключові слова:** економічний розвиток, інноваційна модель, промислова та інноваційна політика, інноваційний потенціал.*

Постановка проблеми. Розгортання процесу глобалізації характеризується посиленням взаємозалежності національних економік шляхом формування міжнародних виробничих комплексів, взаємопроникнення фінансово-кредитних систем, тяжіння світової економіки до єдиних стандартів та принципів функціонування. Відбувається стрімке переплетіння соціально-економічних процесів між різними країнами, яке й показує суперечливість глобалізаційного впливу, зростання конкурентної боротьби національних економік, обраної моделі економічного розвитку тієї чи іншої країни. У цьому зв'язку виникає необхідність теоретичного осмислювання сучасних проблем економічного розвитку, розробки на цій основі послідовної та виваженої політики її реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До проблем економічного розвитку на інноваційних засадах протягом тривалого часу спостерігається постійний теоретичний і практичний інтерес з боку науковців, дослідників, представників влади й бізнесу. У сучасних умовах загострюється проблема обґрунтування шляхів формування та механізмів реалізації сучасної промислової політики як важливої складової державної економічної політики. Окремим аспектом цієї надзвичайно актуальної проблеми присвячені праці Ю. Бажала [1], В. Барінова [4], В. Гейця [10; 11], Н. Гражевської [13], Я. Жаліла [5], Б. Кваснюка [11], П. Леоненка [15], В. Семиноженка [11], А. Чухна [15] та ін.

Але, незважаючи на значну кількість наукових публікацій, не знаходять необхідної розробки актуальні питання розвитку національної економіки в посткризових умовах, латентного впливу руйнівних кризових явищ, зростаючого впливу глобалізаційних процесів на конкурентні позиції вітчизняних суб'єктів господарювання. Така ситуація загострює наявні й приховані проблеми конкурентоспроможності національного господарства, актуалізує необхідність пошуку шляхів підвищення життєздатності економічної системи, її спроможності до ефективного самовідтворення.

Метою статті є дослідження питань трансформації економічного розвитку України на інноваційних засадах, реалізації промислової політики, відповідності ринкових перетворень ефективності суспільного виробництва.

Виклад основного матеріалу. Головною проблемою економічної теорії, за оцінкою Й. Шумпетера, є структурні зміни в економіці. У своїй праці «Теорія економічного розвитку» автор переконливо доводить, що центральне питання економічної політики полягає в тому, чи є прибутки й обсяги капіталу достатніми для того, щоб покривати витрати на «творче руйнування» і забезпечити робочі місця в майбутньому. За оцінкою Е. Новотного, голови Національного банку Австрії, надзвичайної актуальності набуває підхід Й. Шумпетера сьогодні, коли ключовим стало питання – яким чином можна забезпечити створення капіталу та продуктивність, щоб уможливити швидкі технологічні зміни й водночас забезпечити зайнятість [1, с. 6].

Безпосереднім доказом слушності теорії економічного розвитку Й. Шумпетера є сучасна економічна політика й господарська практика успішних країн, які фактично реалізують, за оцінкою визнаного українського вченого Ю. Бажала, шумпетерівську концептуальну парадигму [1, с. 9]. Зокрема, в країнах ЄС центральним рушієм економічного розвитку визнано генерацію і дистрибуцію для забезпечення ефективної інноваційної структурної перебудови як основи промислової політики.

На відміну від практики розвинених країн, у національній економіці України протягом тривалого часу інноваційна діяльність фактично не впливає на стан і динаміку розвитку промисловості. Про це свідчить поглиблення структурних диспропорцій у виробництві, сировинна орієнтація експорту промислової продукції, скорочення наукоємних технологічно-складних галузей, зниження питомої ваги вітчизняних товарів народного вжитку на внутрішньому ринку.

Україна забезпечується промисловими товарами національного виробництва лише на 60-65%, інноваційною продукцією – на 25-30%, що зумовлює відставання за рівнем продуктивності праці від країн ЄС в 7-10 разів, ефективності споживання – у 2-3 рази.

Промислова політика розглядається в економічній літературі по-різному. Окремі дослідники дають трактування її сутності переважно у галузевому контексті чи контексті структурної політики [2; 3]; інші – в управлінському – як цілісну систему заходів, інвестиційно-структурних перетворень [4, с. 351]. Прихильники інституціонального підходу розглядають промислову політику у розрізі співвідношення форм власності, регулятивних заходів держави щодо стимулювання бажаних структурних зрушень, підтримки малого та середнього підприємництва [5]. Зустрічаються й інші точки зору на сутність промислової політики, в яких обґрунтовується мета цієї політики, принципи розроблення, основні орієнтири, що відповідає положенням

Концепції державної промислової політики та концепції загальнодержавної цільової програми розвитку промисловості України на період до 2017 року [6; 7].

Спільним для більшості досліджень є визначення необхідності впливу держави на окремі елементи економічної системи, що формують мотивацію суб'єктів господарювання, використання повного набору інструментів, які доцільно використовувати у проведенні промислової політики і які визначають її відповідну модель. При цьому, за критерієм домінування в моделі одних інструментів та механізмів політики над іншими виділяють:

- по-перше, модель жорсткої промислової політики, орієнтованої на випереджальний розвиток пріоритетних секторів економіки. При цьому держава здійснює розподіл та перерозподіл ресурсів шляхом прямого і непрямого бюджетного субсидування й кредитування, державних інвестицій, надання державних гарантій за позиками суб'єктів господарювання. На наш погляд, ця модель має вразливі точки, а саме: лобізм окремих бізнесових і політичних груп, які реалізують, передусім, власні інтереси;

- по-друге, м'яка модель орієнтована на зменшення ризиків інвестиційної діяльності, створення сприятливих умов для започаткування й ведення бізнесу. Реалізація такої моделі промислової політики передбачає технічне регулювання, допомогу в науково-дослідній діяльності, розвиток інфраструктури, реалізацію державно-приватного партнерства тощо. Зазначимо, що реалізація такої моделі потребує тривалого часу, відновлення довіри суб'єктів господарювання і населення до дій владних структур;

- по-третє, експортно-орієнтована адаптивна модель, орієнтована на світову кон'юнктуру, передбачає вибіркоче використання інструментів державного впливу, призначених для жорсткої та м'якої моделей. Практичне втілення цієї моделі в Україні свідчить про її вразливість, а саме: занепад виробництва для внутрішнього ринку, поступове збільшення в експорті сировини, вимивання зі складу промислового комплексу технологічних галузей. Унаслідок цього відбуваються негативні, багато в чому незворотні процеси скорочення ланцюга й відповідно розмірів доданої вартості, втрата висококваліфікованих кадрів в обробних галузях, зниження рівня доходів населення;

- по-четверте, модель імпортозаміщення або захисна модель, яка є більш вдалою, передбачає орієнтацію на власне виробництво. Проте реалізація заходів протекціонізму в багатьох видах діяльності (зокрема автомобілебудування, фармацевтика та інші) викликає неоднозначну реакцію зарубіжних виробників та урядів цих країн. Так, намагання України підвищити ставки ввізного мита на імпортні автомобілі викликали зворотну реакцію з боку Росії, Туреччини, деяких інших країн, які ввели обмежувальні заходи на експорт української продукції;

- по-п'яте, інноваційна модель промислової політики орієнтована на безперервне відтворення наявного потенціалу національної економіки, формування попиту на власні нововведення за рахунок високої прибутковості виробництва й споживання інноваційних технологій і продуктів. Це модель ініціативного, підприємницького характеру. За оцінкою Й. Шумпетера, постійна загроза втратити конкурентні переваги за рахунок інновацій породжує стимули безперервного до відтворення ситуації, в якій превалює конкуренція з боку нових товарів, нових технологій, нових джерел пропозиції [8, с. 129]. Капіталізм за самою своєю сутністю – це форма або метод економічних змін, в основі яких знаходяться інновації [8, с. 125]. Свідченням того, що інноваційні процеси в національній економіці не набули вагомих масштабів, є незначна питома вага підприємств, які впроваджують інновації до загальної кількості підприємств, про що свідчать дані табл. 1.

Таблиця 1

Інноваційна діяльність промислових підприємств України у 2003-2012 рр.

Показник	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Частка підприємств, які займалися інноваціями, %	15,1	13,7	11,9	11,2	14,2	13,0	12,8	13,8	16,2	17,4
Частка підприємств, які впроваджували інновації, %	11,5	10,0	8,2	10,0	11,5	10,8	10,7	11,5	12,8	13,6
Витрати підприємств на придбання нових технологій, млн. грн.	95,9	143,5	234,4	159,5	328,4	421,8	115,9	141,6	324,7	286,0
Впровадження нових технологічних процесів	1482	1727	1808	1145	1419	1647	1893	2043	2510	2188
Освоєння виробництва нових* видів продукції, найменувань	7416	3978	3152	2408	2526	2446	2685	2408	3238	3403
Частка реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %	5,6	5,8	6,5	6,7	6,7	5,9	4,8	3,8	3,8	3,3

*з 2003 р. – інноваційних.

Джерело: [16].

Як видно з таблиці 1, частка інноваційно-активних підприємств становить 12-16 %, що в 3-4 рази менше, ніж у розвинених країнах. Наукоємність промислового виробництва України знаходиться на рівні 0,3 %, що на порядок менше від світового рівня. В економіці домінує відтворення 3-го технологічного укладу (гірнична металургія, залізничний транспорт, багатотоннажна неорганічна хімія та ін.), а майже 95 % вітчизняної продукції належить до виробництв 3-го та 4-го технологічних укладів. До цього слід додати, що, за індикаторами Європейського інноваційного табло, Україна перебуває в останній за рівнем інновативності групі наздоганяючих країн зі значенням Європейського інноваційного індексу 0,23 та відстає за цим показником від «країн-лідерів» майже у 3 рази (Швеція – 0,68), «країн-послідовників» – у 2 рази (Великобританія – 0,48), «країн помірних інноваторів» – в 1,6 рази (Норвегія – 0,35) [13, с. 34-35].

Передусім, необхідно в стислі строки подолати пасивність приватного сектора стосовно інвестування інновацій та дефіцит реальних інвестицій у фінансування нововведень. Це сприятиме розвитку ринку капіталу, зростанню потужності нагромадження приватних капіталів. За умов підвищення попиту на наукоємну продукцію та дотримання вимог технологічної конкурентоспроможності виробництв з боку міжнародних ринків, такі заходи дозволять розірвати зв'язок технологічного старіння та деградації з депресією виробництва та інфляцією витрат.

Секторальна структура вітчизняної економіки майже не відрізняється від структури ВВП розвинених країн: частка сільського господарства становить 7,7 % проти 2,4 %, промисловості – 21,8 % проти 30-33 %, сфери послуг – 68,5 % проти 64-67 % у розвинених країнах, але при цьому спостерігається низька технологічність виробленої продукції, про що свідчать дані співвідношення експорту та імпорту товарів. Так, експорт високих технологій становить усього 4 %, у той же час експорт сировини становить 34 % [11, с. 195]. На наш погляд, це зумов-

лено низьким рівнем забезпеченості підприємств машинобудування основними фондами та високим рівнем із зносу (близько 84 %), незначною часткою продукції машинобудування у загальному обсязі випуску промислової продукції. Якщо в Німеччині цей показник становить 53,6 %, Японії – 51,6 %, Англії – 39,6 %, Китаї – 35,2 %, то в Україні він дорівнює всього 18,7 % [5, с. 117].

Застосування положень парадигми економічного розвитку Й. Шумпетера до практики інноваційної діяльності суб'єктів господарювання в Україні дозволили виявити певні можливості їх використання. Передовсім, сучасна економічна динаміка промисловості, яка здатна забезпечити зростання ВВП, сприяти вирішенню соціальних завдань, свідчить про недостатнє використання інноваційної складової конкурентоспроможності економіки. За даними рейтингу звіту Всесвітнього економічного форуму про глобальну конкурентоспроможність за 2012-2013 рр., Україна посідає 73 місце серед 144 країн, має істотно гірші позиції навіть порівняно з такими пострадянськими країнами, як Азербайджан (46-е місце), Казахстан (51-е), Російська Федерація (67-е), які включені до рейтингу [9].

Відтак, виникає проблема модернізації економіки, пришвидшеного переходу на інноваційний шлях розвитку, основними завданнями якої є мобілізація структурних, технологічних і соціальних джерел підвищення ефективності, формування принципово нових інституційних та організаційних форм інтеграції індустріального й постіндустріального укладів, на чому наголошують дослідники [10, с. 124]. При цьому, справедливим є твердження, що базовими галузями неоіндустріальних процесів повинні стати високотехнологічні галузі, які сприяють створенню нових ринків збуту, ефективнішому використанню ресурсів, що потребують інтенсивної інноваційної діяльності, а висока частка доданої вартості в наукоміській продукції підвищує рівень зайнятості [11, с. 196].

Незважаючи на започатковані конструктивні законодавчі основи створення особливого податкового та митного режиму, елементів інноваційної структури, суттєвого впливу інновацій на економічний розвиток країни не спостерігається. Зокрема, дотепер, в Україні діє 16 технопарків, лише 8 з яких мають досвід практичної діяльності. Не можна вважати успішним діяльність бізнес-інкубаторів, інноваційних малих підприємств. Характерною рисою національної інноваційної системи виступає територіальна розсосередженість інноваційних процесів. Якщо в Силіконовій долині (США), Софії Антиполісі (Франція), науково-технологічному коридорі Токіо-Нагоя-Осака-Кобе (Японія) та ін. на невеликій території сконцентровані дослідницькі установи, підприємства інноваційної інфраструктури, промислові підприємства, житлові зони, то в Україні окремі елементи технопарку, як правило, розташовані далеко один від одного. Спостерігається нерівномірність розподілу інноваційної інфраструктури. Так, найбільша кількість бізнес-інкубаторів діє в Києві (12), Одесі (9), тоді як більшість регіонів має по 1-2 бізнес-інкубатори. З 255 інноваційних фондів 69 % функціонують у Києві, тут же розташовані усі венчурні фонди, 6 з 8 технопарків. Це позначається на секторальній структурі економіки (табл. 2).

Таблиця 2

Структура економіки у 2013 році за секторами, в % до ВВП

Країна	Сільське господарство	Промисловість	Послуги
США	1,2	19,2	79,6
Японія	1,2	27,3	71,6
Німеччина	0,8	28,6	70,6
Франція	1,8	18,8	79,4
Італія	2,0	24,7	73,4
Швеція	1,8	27,3	70,9
Португалія	2,5	22,8	74,7
Україна	18	42,5	39,5

Джерело: [17].

Наведені дані свідчать про істотні розбіжності у структурі економіки України і розвинених країн світу. Якщо в розвинених країнах послуги займають більше 70 %, то в Україні – лише 39,5 %, що свідчить про недостатню розвиненість економічної та соціальної інфраструктури, низьку результативність підприємств матеріальної сфери.

Необхідним у цьому разі стає активізація діяльності держави (в особі уряду та його структур) щодо формування інституціональних і законодавчих змін, забезпечення комплексності управлінських дій, скерованих на регулювання й стимулювання інновацій. Особливого значення набуває сприяння поширенню нововведень, використання сучасних інформаційних технологій, підвищення суспільного статусу науковців, розробників та решти причетних до інноваційної діяльності. На основі використання інформаційних технологій аналогічної сервісної інфраструктури і баз даних конкурентоспроможних інформаційних проектів стає можливим виявлення й оцінка технологічних та організаційних інновацій, матеріальних і нематеріальних активів суб'єктів господарювання. Адже Україна посідає 68 місце в світі за індексом розвитку ІКТ (ІДІ), який дорівнює 4,64 [16] та 73 місце з 142 країн за індексом мережевої готовності за станом на 2013 рік (значення індексу 3,87) [17].

Згідно з Концепцією розвитку національної інноваційної системи [14] її розвиток можливий за двома варіантами. За першим – відбувається розвиток шляхом надання першочергової підтримки науковій сфері з метою збільшення кількості наукових розробок; за другим – узгоджується структура економічної політики держави, а саме: промислова, фінансова, податкова політика передбачає зміни, які синхронізовані із змінами у сфері освіти, науково-технічної та інноваційної політики, заходами стимулювання суб'єктів господарювання, сприяння створенню інноваційних центрів, здатних продукувати конкурентоспроможні інноваційні продукти.

На наш погляд, другий напрям розвитку національної інноваційної системи є більш перспективним для забезпечення стійкої тенденції до активізації інноваційної діяльності суб'єктів господарювання. Еволюція цивілізаційної системи і реформування на її основі функцій держави відображаються у структуризації суспільства, становленні та розвитку нових інститутів, які й уособлюють органічну єдність економічної, політичної, правової, соціальної, культурної складових [15, с. 29]. Це положення інституціональної теорії набуває особливо важливого значення для обґрунтування сучасної промислової політики.

Зазначимо, що інновації потребують значних вкладів фінансових, матеріальних та інтелектуальних ресурсів, які можуть бути задіяні лише великим бізнесом, і передусім – фінансово-промисловими групами. Це пояснюється тим, що ці структури мають значну питому вагу на галузевих ринках, диверсифікують у більшості випадків свою діяльність з метою ефективнішого використання нововведень. Окрім того, на великих підприємствах значною мірою збережений науково-технічний потенціал, інженерно-технічні працівники, здатні до креативної діяльності, експериментальна база, що розширює можливості виробничого освоєння новітніх технологій і продуктів.

У межах фінансово-промислових груп відбувається об'єднання промислового, фінансового й інтелектуального капіталу, котрі згідно з законом синергії дають віддачу більш їх суми при самостійному функціонуванні, що підтверджує гіпотезу Й. Шумпетера про роль великого бізнесу в інноваційному розвитку. Водночас слід зазначити, що синергійний ефект досягається лише за умов організаційної цілісності цієї системи, яка визначається складом рухливих системоутворювальних елементів, способами взаємодії наукових, виробничих, банківських та комерційних установ, що являють собою різні форми капіталу.

Зокрема, ефективність інноваційної діяльності вітчизняних ФПГ суттєво стримується деформованими співвідношеннями в структурі наука – виробництво: спостерігається значна концентрація вчених в установах системи НАН України й університетах на протигагу галузевій науці та корпоративному секторі. За останні 10 років, з 2004 по 2013 рр., спостерігається тенденція зменшення чисельності науковців в корпоративному секторі в майже в 2,3 рази, а частка осіб, зайнятих дослідженнями і розробками, становить приблизно 0,5 % від загальної кількості зайнятих при середньому значенні цього показника для країн ЄС – 1,2 %.

Зазначимо таку особливість сучасного інноваційного процесу, як посилення взаємодії суб'єктів цього процесу при послідовній зміні етапів. У національних інноваційних системах розвинених країн провідне місце корпорацій визначається як масштабами ресурсів, що використовуються в інноваційному процесі та отриманими результатами, так і фінансовою відповідальністю за створення й комерціалізацію нововведень. Так, доля витрат на дослідження і розробки корпорацій перевищує 65 %, а частка патентів корпорацій у загальній чисельності патентів досягає 75-80 %.

Незважаючи на експертну орієнтацію ФПГ в цілому, головним напрямом використання інноваційного потенціалу повинна стати його пріоритетна орієнтація на внутрішній ринок, а випуск високотехнологічної продукції має визначатись адекватним розвитком ринків збуту. Переконливим прикладом є довготривале економічне зростання промислового виробництва Китаю, зумовлене послідовними внутрішніми перетвореннями. Вдале поєднання ринкових реформ з цілеспрямованою регулятивною діяльністю держави орієнтоване на стабільне розширення внутрішнього ринку за рахунок систематичного підвищення життєвого рівня населення. Внутрішній ринок виступає як каталізатор структурних зрушень, зростання питомої ваги високотехнологічних виробництв, що забезпечує високий приріст доданої вартості. Про це свідчить досвід таких всесвітньовідомих японських корпорацій, як «Toyota-Nissan», «Mitsui», «Mitsubishi», корпорацій країн Південно-Східної Азії, підприємницьких мереж США [12].

Висновки. Таким чином, успішність промислової політики України залежить від переходу до інноваційно-інвестиційної моделі розвитку, що базується на економіці знань, гармонійному відтворенню людського і промислового потенціалу суспільства. Формування платоспроможного попиту на інновації як рушійної сили прогресивних структурних зрушень дозволяє реалізувати промислову політику в інституціональному аспекті, посилювати роль малих інноваційних підприємств, їх взаємодію з корпоративними утвореннями. Затребуваність у функціонуванні малих інноваційних підприємств сприяє не лише появі новітніх форм підприємницької діяльності, але й викликає активізацію економічного новаторства, змінює інституційне середовище.

Тому особливого значення, що окреслює перспективи подальших наукових досліджень, набуває виявлення впливу інноваційної складової на формування політики неоіндустріалізації і нової моделі економіки, що ґрунтується на знаннях; умов і можливостей втілення соціальних інновацій, котрі передбачають розвиток суспільства на користь формування конкурентоспроможного людського капіталу. Це сприятиме подальшому розвитку теорії економічної динаміки, ролі в ній соціальної ефективності інноваційної складової сучасної промислової політики.

Список використаної літератури

1. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку: Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / Й. Шумпетер. Пер. з англ. В. Старка. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011. – 242 с.
2. Горин М.П. Механізм розвитку промислового виробництва регіону / М.П. Горин // Регіональна економіка [Текст]. – 2009. – № 1. – С. 59-67.
3. Бойко Є. Методологічні положення прогнозування промислового розвитку регіону / Є. Бойко // Регіональна економіка [Текст]. – 2009. – № 2. – С. 14-23.
4. Барінов В.В. Державне регулювання економіки: навч. посібник / В.В. Барінов, Г.І. Скорик. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 460 с.
5. Національні проекти у стратегії економічної модернізації України / Я.А. Жаліло, Д.С. Покришка, Я.В. Бережний, А.П. Павлюк [та ін.]. – К.: НІСД, 2013. – 144 с.
6. Концепція державної промислової політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gro.kiev.ua/files/db.php?st=278&god=2003>
7. Концепція загальнодержавної цільової програми розвитку промисловості України на період до 2007 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://industri.kmu.gov.ua/control/>

uk/publish/artikle

8. Шумпетер Й. Капіталізм, соціалізм и демократія. Пер. с англ. / Й. Шумпетер. – М.: Економіка, 1995. – 540 с.

9. The Global Competitiveness Report 2012 – 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www3.weforum.org/docs/WEF_Global Competitiveness Report_2012-13pdf](http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global%20Competitiveness%20Report_2012-13.pdf)

10. Новий курс: реформи в Україні. 2010 – 2015. Національна доповідь / за заг. ред. В.М. Геєця [та ін.]. – К.: НВЦ НБУВ, 2010. – 232 с.

11. Структурні виклики XXI століття суспільству та економіці України: [Т.2]: Інноваційно-технологічний розвиток економіки / За ред. В.М. Геєця, В.П. Семиноженка, Б.Є. Кваснюка. – К.: Фенікс, 2007. – 564 с.

12. Шумпетер Й. История экономического анализа / Й. Шумпетер; [пер. с англ. под ред. В.С. Автопомова]. – Т. 3. – СПб.: Эк. Шк., 2001. – 686 с.

13. Гражевська Н.І. Економічні системи епохи глобальних змін / Н.І. Гражевська. – К.: Знання, 2008. – 431 с.

14. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів. Проект [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://investtrade.eu/ru/investments/article/information/10-investment/16-ukraine-in-global-ranking.html>

15. Чухно А.А. Сучасна інституціональна теорія та фінансова наука / А.А. Чухно, П.М. Леоненко, П.І. Юхименко // Фінанси України. – 2012. – № 8. – С. 23-42.

16. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

17. Офіційний сайт Організації економічного співробітництва і розвитку [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.oecd.org/home/>

*S.A. Tsyganov, Doctor of Economics, Professor,
Kyiv National University. Taras Shevchenko*

*V.A. Syzonenko, Ph.D. in Economics, Associate Professor
Kiev National University. Taras Shevchenko*

THEORETICAL FOUNDATIONS OF ECONOMIC DEVELOPMENT POLICY AND MECHANISMS FOR THEIR IMPLEMENTATION IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION CHALLENGES

Abstract. *The modern model of economic development in the context of globalization challenges. Based on the principles of the theory Schumpeter and experience of successful countries, the place and role of effective restructuring of the national economy. Advantages and limitations of an innovative model of economic development associated with the deformation of the internal market. The comparative analysis of different models of industrial policy criteria for dominance in the model instruments and mechanisms for its implementation. The reasons for the lag in Ukraine in terms innovatynnost and from the EU and reasoned provisions that modern economic dynamics of the industry requires the use of innovative component of global competitiveness. Emphasized the priority orientation using innovative capacity in domestic demand, the development of adequate markets, the formation of effective demand for innovation. Based measures that promote the growth effect of combining industrial, financial and intellectual capital within the integrated corporate entities.*

Keywords: *economic development, innovation model, industrial and innovation policy, innovation potential.*

References

1. Shumpeter J. Theory of economic development: Research of incomes, capital, credit, percent and economic cycle / Of red. from eng. V. Starka // J. Shumpeter. – К.: The Publishing house of

«Kyivo-Mogilynska academy», 2011. – 242 p.

2. Gorin M.P. Mechanism of development of industrial production of region / by M.P. Gorin // The Regional economy [Text]. – 2009. – № 1. – С. 59-67.

3. Boyko E. Is the Methodological provisions of prognostication of industrial development of region / by E. Boyko // The Regional economy [Text]. – 2009. – № 2. – С. 14-23.

4. Barinov V.V. Government control of economy: Manual / by V.V. Barinov, G.I. Skorik. – Lviv: Publishing House of Lviv politexnika, 2012. – 460 p.

5. National projects in strategy of economic modernisation of Ukraine / by Я.А. Jalilo, D.S. Pokryshka, Я.V. Berejny, A.P. Pavlyk [and other]. – K.: NISD, 2013. – 144 p.

6. Conception of public industrial policy [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.gro.kiev.ua/files/db.php?st=278&god=2003>

7. Conception of the national having a special purpose program of development of industry of Ukraine on a period 2007 to [Electronic resource]. – Access Mode: <http://industri.kmu.gov.ua/control/uk/publish/artikle>

8. Shumpeter J. Capitalism, socialism and democracy / of trudged. with eng // J. Shumpeter. – M.: Economy, 1995. – 540 p.

9. The Global Competitiveness Report 2012-2013. [Electronic resource]. – Access Mode: www3.weforum.org/docs/of/WEF_Global_Competitiveness_Report_2012-13.pdf

10. New course: reforms in Ukraine. 2010 – 2015. A national lecture / by red. V.M. Geets [and other]. – K.: NVC, 2010. – 232 p.

11. Structural calls of XXI of century to the company and economy of Ukraine: [Т. 2]: Innovative-technological development of economy / by red. V.M. Geets, V.P. Seminojenko, B.E. Kvasnyk. – K.: Phoenix, 2007. – 564 p.

12. Shumpeter J. History of economic analysis / by J.A. Shumpeter; [trudged. p. of eng. of by red. B.C. Avtonomova]. – Т. 3. – SPb.: Эк. Sk., 2001. – 686 p.

13. Grajevskaja N.I. The Economic systems of epoch of global changes / by N.I. Grajevskaja. – K.: Knowledge, 2008. – 431 p.

14. Strategy of innovative development of Ukraine is on 2010-2020 in the conditions of calls of globalization. Project. [Electronic resource]. – Access Mode: <http://invetrade.eu/ru/investmets/article/information/10-investment/16-ukraine-in-global-ranking.html>

15. Chuhno A.A. The Modern institutional theory and financial science / by A.A. Chuhno, M. Leonenko, P.I. Uhimenko // Finances of Ukraine. – 2012. – № 8. – С. 23-42.

16. Government service of statistics of Ukraine [Electronic resource]. – Access Mode: <http://www.ukrstat.gov.ua>

17. Official site of Organization of economic collaboration and development [Electronic resource]. – Access Mode: <http://www.oecd.org/home/>

*Цыганов С.А., доктор экономических наук, профессор,
профессор кафедры международных финансов Института международных отношений
Киевского национального университета имени Тараса Шевченко*

*Сизоненко В.О., кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры экономической теории, макро- и микроэкономики
Киевского национального университета имени Тараса Шевченко*

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПОЛИТИКИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ И МЕХАНИЗМЫ ЕЁ РЕАЛИЗАЦИИ В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛИЗАЦИОННЫХ ВЫЗОВОВ

Аннотация. Рассмотрены современные модели экономического развития в контексте вызовов глобализации. Опираясь на положения теории Й. Шумпетера и опыт успешных стран,

Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право.

Серія. Економічні науки. Науковий журнал. ISSN 1028-7507 №5-6 (76-77) 2014.

определено место и роль эффективной структурной перестройки национальной экономики. Выявлены преимущества и ограничения инновационной модели экономического развития, связанные с деформациями внутреннего рынка. Проведён сравнительный анализ различных моделей промышленной политики по критерию доминирования в модели инструментов и механизмов её реализации. Выявлены причины отставания Украины по уровню инновативности от стран ЕС и аргументировано положение, согласно которого современная экономическая динамика промышленности требует использования инновационной составляющей глобальной конкурентоспособности. Отмечено необходимость приоритетной ориентации использования инновационного потенциала на потребности внутреннего рынка, адекватного развития рынков сбыта, формирования платежеспособного спроса на инновации. Обоснованы мероприятия, способствующие росту эффективности от объединения промышленного, финансового и интеллектуального капитала в пределах интегрированных корпоративных образований.

Ключевые слова: *экономическое развитие, инновационная модель, промышленная и инновационная политика, инновационный потенциал.*